

Interview met Mw. Staarhof-Fijan op 10-9 2014

Door Mw. M. van Herwijnen en Dhr. K. van der Glas ten huize van Mw. S, Rottekade 20, Oud Verlaat.

A. Het ouderlijk huis van de familie Fijan.

Mw. S is in 1935 geboren. Ze is de oudste van 4 dochters. Haar vader was timmerman/aannemer/architect. Haar geboortehuis stond aan de 's-Gravenweg op de plaats waar nu het kinderdagverblijf "de Duinen" staat (zie foto rechts). Het was een groot huis (twee onder één kap). In het linker huis woonde de familie Fijan. De hoge voorgevel is door opa Fijan voor de oorlog aangebracht. In dit oude huis woonde hij in het achterste deel; hij is ook timmerman/aannemer geweest.

Rechts naast dit pand liep een pad naar achteren tot aan de spoorlood.

Hieraan stonden vier huisjes die werden bewoond door 4 families.

Links naast het pand was de werkplaats van de smederij Dijkman gevestigd. Deze heeft de vier huisjes eind zestiger jaren opgekocht en er garages voor de verhuur laten bouwen. Dijkman was ook hoefsmid en had voldoende klandizie met alle boerenbedrijven in de omgeving. Tegenover het pand bevond zich een kleine touwbaan in een schuur achter de woning, die in maart 1945 gebombardeerd is.

Het huidige pand op nr. 270 (zie foto links) is begin jaren 50 gebouwd rechts naast het pand met de hoge voorgevel. Mw. S heeft daar tot haar huwelijk in 1963 gewoond. Het oude pand is nog een aantal jaren verhuurd geweest.

De werkplaats van haar vader was aan de Kerklaan bij het oude station in de vroegere Groentezouterij van Blad (zie foto). In het voorste deel van dit grote pand was de familie De Jong (kruidenier) gevestigd. Mw. De Jong (De Spar) vertrok daar medio 1975.

Mw. S vertelde dat haar vader o.a. de Boerenleenbank aan de 's Gravenweg (t/o de Rijkade), het oude Postkantoor (Oranjobuurt) en de Brandweerkazerne heeft gebouwd. Ook is hij als bouwkundige betrokken geweest bij de bouw van het oude winkelcentrum in Dorresteijs. (De steen waar Krijgsman en Fijan als architecten van de Boerenleenbank op staan – met 2 anderen als aannemer - hangt boven kapstok in OHK.) Ook had hij het opzicht over een aantal boerderijen die eigendom waren van stedelingen.

In de oorlog was er in het ouderlijk huis een Duitse militair ingekwartierd.

De Engelsen bombardeerden in 1945 de spoorlijn bij Nieuwerkerk, omdat er daar 's nachts V1/V2 - raketten uit de trein op vrachtwagens werden overgeladen. Bij het bombardement op 19 maart 1945 is een bom naast het huis van haar buurvrouw mw. De Groot gevallen. Haar buurvrouw en haar dochtertje van 2 ½ jaar zijn dodelijk geraakt. Ook is een huis aan de overkant getroffen.

Het gezin van Mw S. vluchtte na het bombardement en vond onderdak tot kort voor de bevrijding bij de familie Bastink "op het dorp".

Het gezin was tijdens de bevrijding weer terug in hun huis en haar vader heeft hun auto, die hij had verborgen in zijn werkplaats, voor het bevrijdingsfeest te voorschijn gehaald en prachtig versierd (zie foto).

Honger heeft het gezin in de winter van 1944/1945 niet gekend, mede omdat haar vader vaak opdrachten had bij welgestelde boeren en zich in natura (o.a. graan) liet uitbetalen.

Haar vader, noch haar grootvader hadden contact met Dhr. Fijan (de "bovenmeester" van de 1^e openbare school aan de 's-Gravenweg in het dorp).

Mw. S. heeft een boek over 3 eeuwen Fajian in Nederland (Fijan is afgeleid van deze oorspronkelijke naam uit de tijd van de Hugenoten).

B. Herinneringen aan de 's- Gravenweg uit haar jeugd

Mw. S. herinnert zich nog goed de stroom vluchtelingen uit Rotterdam na het bombardement in mei 1940 die langs het huis kwamen. Ze weet niet meer waar deze mensen werden ondergebracht. ook in de openbare lagere school waren later in WOII Duitsers ingekwartierd , haar jongere zussen moesten toen enige tijd naar de school aan het eind van de Dorpsstraat. Mw. S voelde zich meer "s Gravenwegs" (inclusief Kortenoord als "buurtje") en eigenlijk niet zo zeer een inwonster van Nieuwerkerk (vergelijkbaar met Oud Verlaat nu, waarvan de inwoners zich ook geen Zevenhuizers voelen).

Door de (oude) spoorlijn en zeker na de verplaatsing van het Raadhuis van het Oude Dorp naar het Nieuwe Dorp [Kerklaan/'s-Gravenweg] in 1928 was er eigenlijk altijd een tweedeling in Nieuwerkerk: Het dorp en het buurtje Kortenoord/'s Gravenweg. Het Postkantoor, de Boerenleenbank etc. zaten nooit op Oude Dorp, altijd aan de 's-Gravenweg! De verhouding onderling was niet goed: zo was er naast de zangvereniging Nieuw Leven (Kortenoord) ook een zangvereniging in het dorp. Mw. S en 2 jongere zussen waren lid van Nieuw Leven, ze repeteerden in l'Espérance. De zaal van Honkoop was in die jaren het sociale centrum van de bewoners van de 's Gravenweg en Kortenoord (hier werd o.a. Koninginnedag gevierd met vuurwerk op het grasveld achter de feestzaal).

Ook was er een buurtvereniging "Centrum" – zie ook de foto van de praalwagen bij het 50 jarige bestaan (1898-1938). De jeugd ontmoette elkaar in het rijke verenigingsleven; er was ook een AJC (Arbeiders Jeugd Centrale) actief. Er waren in die tijd onder meer de volgende verenigingen:

- Dansschool Honkoop
- Genoemde zangvereniging Nieuw Leven
- Een gymnastiekvereniging (in de katholieke lagere school)
- Een mandoline vereniging
- Buurtvereniging "Centrum"
- En niet te vergeten een voetbalvereniging (er werd getraind en gespeeld aan de Rijskade)

Het lager onderwijs werd gegeven in 3 lagere scholen aan de 's Gravenweg: een Katholieke Heilig Hartschool bij de Rijskade , een Christelijke Nationale nr 2, later Eben Haëzer" en, op de plaats waar nu een woonhuis staat bij de kruising 's Gravenweg- A. van Rijckevorselweg was de Openbare School Nr 2 (1e steen in OHK). Mw. S herinnert zich dat alle kinderen naar school gingen, er was geen kinderarbeid, er was wel (stille) armoe---de kerken en de burens boden sociale hulp m.n. aan grote gezinnen.

Bij het café Rust Wat was toen ook al het voet- en fietsveer. De moeder van Mw. S had wel contact met mw. de Bruin, de schoonzus van de eigenaar van het veer. Zij paste wel eens op de kinderen Fijan. Er waren nauwelijks contacten met de mensen van de overkant.

Ook in Kortenoord en de 's Gravenweg waren er niet veel sociale contacten: "je liep niet bij elkaar over de vloer"; de meeste mensen moesten hard werken om in hun onderhoud te kunnen voorzien (zoals bekend waren er vroeger veel grote gezinnen in veelal kleine huizen).

Mw. S was bevriend met de kinderen van de oude dokter Hage; hij was de enige huisarts (als er een ernstiger klacht was ging men naar Gouda).

Mw. S herinnert zich niet dat er sprake was van overmatig drankgebruik of ander a-sociaal gedrag, het zal er wel geweest zijn, maar voor haar in die tijd niet duidelijk zichtbaar.

Mw. S had niet de indruk dat in haar jeugd de verschillende geloofsgemeenschappen een grote verdeeldheid te weeg brachten. Zij was gedoopt in de oude Hervormde kerk in het dorp en kerkten daar ook. Overigens gingen de kinderen Fijan naar de openbare school aan de 's-Gravenweg waar zij wel Godsdienstonderwijs kregen van Ds. Volleweide. (zie foto: mw. S eerste rij derde van links)

De meeste mannen (en vrouwen wellicht ook) werkten in de omgeving.

C. Bedrijvigheid in de omgeving 's-Gravenweg/Kortenoord:

- Smederij Dijksman (naast het oude pand); in die tijd veel bedrijvigheid i.v.m. de paarden die gebruikt werden in de 2^e wereldoorlog en smidswerk aan de boerenkarren. Smid Flip Dijksman heeft rond 1965 grond gekocht en garages gebouwd.
- De villa Majadiga met kassen van de familie Bier (een kweker van Azalea's) naast maalderij Vente
- Een touwbaantje t.o.v. het huis van mw. S (Segers of De Jong was de eigenaar)
- Een oliehandel t/o de molen. De olieman kwam aan de deur voor zeep/olie enz.;
- Sigarenmakerij Pruyt schuin t/o de molen; is er na de oorlog mee gestopt.
- Destilleerderij Kees Post (Keizer Bitter---zie OHK)
- Maalderij Vente (deze is er nog)
- de firma Molendijk van de huidenfabriek/vleeshandel (tot enige jaren geleden nog in bedrijf): mw. S herinnert zich nog de erge stank! Verplaatst naar Hooge Veeningen 115
- Glasblazerij "de Struisvogel" op de plaats van het latere Pacton-gebouw, nu opslag van Van Vliet
- Paul & Van Weelde carrosseriebedrijf aan 's-Gravenweg (zie in OHK)
- De oude gemalen aan de Van Gennipweg

D. De volgende winkels waren in het buurtschap te vinden:

- Aan de 's-Gravenweg bevonden zich *drie kruidenierswinkels*: fam. Vuik (inventaris gedeeltelijk overgebracht naar de OHK), fam. Segers (waar nu Schotte woont met particulier automuseum) en fam. Uitbeijerse (later werd Job van Gelderen jr de eigenaar). Op Kortenoord was er ook een kruidenierswinkel van Van Gelderen (het waren neven). Ook was er nog een kruidenierswinkel in de Kortlandstraat (het 1^e huis), na 1963 werd dit een groente- en fruitzaak van Vuik.
- Groenteman de Groot achter aan het kanaal naast het Spiegelhuis en groenteman Ames in het Spiegelhuis.

- Melkboer Segers kwam ook aan de deur (vader was boer, zoon Toon was melkboer). Ook dhr Andeweg was melkboer aan de 's Gravenweg en kwam langs de deur)
- In de Kortlandstraat was een slagerij Allemekinders (hij slachtte in een ruimte in het gebouw van de groentezouterij)
- Bakkerij van Pinkse (tegenover l'Espérance)
- Fietsenzaak en lampenwinkel van Karreman 's-Gravenweg,
- Sigarenwinkel Pruyt aan de Kerklaan (gedreven door zoon Barend Pruyt)
- Kortenoord: manufacturenwinkel Markus en Bakker Gosselink

Met dank aan mw. Staarthof die voor ons de 's-Gravenweg/Kortenoord heeft doen herleven!